

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Ladislav Markovič

HUDBA OKOLO NÁS

(1. časť)

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Ladislav Markovič

Kontakt na autora UZ: Základná škola, Kúpeľná 2, 080 01
Prešov
skola@zskuppo.sk

Názov: Hudba okolo nás (1. časť)

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr. Eva Bilišňanská

ISBN 978-80-565-1046-9

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

OBSAH:

Úvod	4
1) Hudba a tóny	5
2) Hra na ľudskom tele ako na hudobnom nástroji	10
3) Literatúra	20

ÚVOD

Hudba, napriek svojej akustickej fyzikálnej podobe, evokuje predovšetkým emocionálny a estetický zážitok. Práve to ju zaraďuje medzi humanitné predmety v systéme nižšieho sekundárneho vzdelávania.

Práca nadväzuje na vyučovací predmet hudobná výchova. Námety v nej spracované sú zacielené na rozvíjanie hodnotovo pozitívneho a kreatívneho štýlu života na základe nonkognitívnych funkcií a procesov. Dôraz kladie na skúsenosť z prežívania žiakov a aktívnu účasť na nových skúsenostiach a zážitkoch získaných hudobnou percepciou, vokálnou a inštrumentálnou hudobnou reprodukciou a produkciou. Ciele súvisiace najmä s psychomotorickou oblasťou, vnímaním hudby a komunikáciou prostredníctvom hudby s okolitým svetom sú prepojené aj na oblasť kognitívnu. Miesto hudby v zmysluplnom využívaní voľného času je afektívnym zameraním práce.

Kvízy, doplňovačky, priradovania, hudobné hry a cvičenia posilňujú kompetencie k celoživotnému učeniu sa, sociálne komunikačné kompetencie, kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií a kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry.

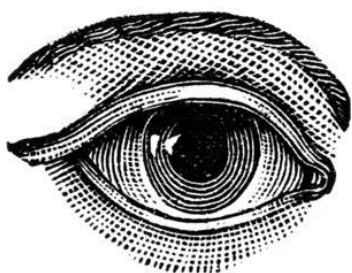
HUDBA A TÓNY – doplňovačky, kvízy, prirad'ovacie cvičenia, praktické cvičenia

Doplňovačka s obrázkami:

Úlohy pre žiaka:

Prečítaj nahlas vetu tak, že podľa jedného z obrázkov doplníš do vety správne slovo.

Zmyslovým orgánom sluchu sú

Pomôcky: texty aj obrázky zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač

Prešmyčka s priradením obrázka:

Úlohy pre žiaka:

Vylúšti podčiarknuté slová (prečítaj smerom odzadu dopredu), napiš ich do zošita pod seba správne. Vedľa každého slova v zošite nakresli smajlíka, ktorý sa podľa teba k nemu najviac hodí. Smajlíkov môžeš vyfarbiť farbou podľa vlastného výberu.

Človek vníma sluchom ohcít, kulh, ubduh.

Obrázky smajlíkov:

Zapamätaj si! Hluk je škodlivý, ticho lieči a hudba prináša človeku radosť a dobrú náladu.

Pomôcky: texty aj obrázky zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač, zošit, pero, farbičky

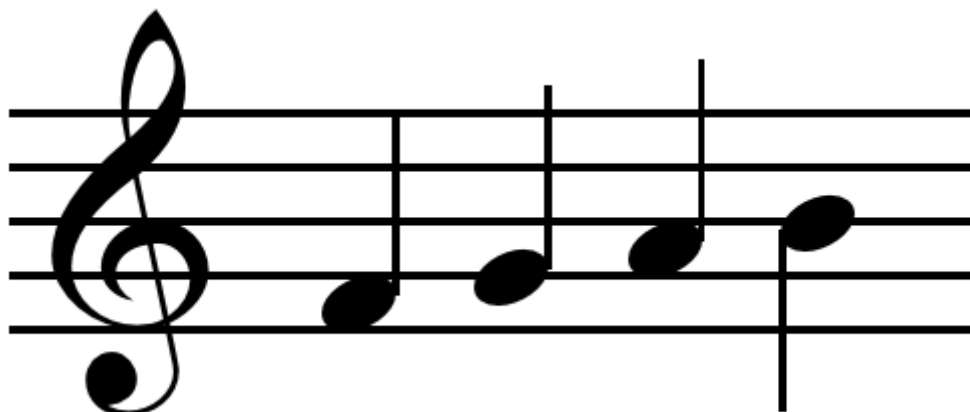
Kvíz:

Úlohy pre žiaka:

Prečítaj si pozorne kvízovú otázku, porozmýšľaj a napiš do svojho notového zošita písmeno zo začiatku (iba jednej) správnej odpovede .

„Čo sú tóny?“

A. **Tóny sú** noty.

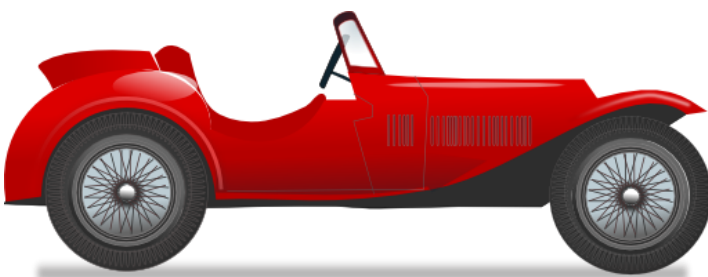
B. **Tóny sú** zvuky hudobného nástroja alebo ľudského hlasu. (napríklad: hudobník hrá na klavíri, spevák spieva pieseň, hrá a spieva kapela, hrá symfonický orchester)

C. **Tóny** sú hocijaké zvuky. (napríklad: zvuk pri práci s kladivom, zvuk auta, zvuk práčky, zvuk vŕtačky ...)

Pomôcky: texty aj obrázky zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač, zošit, pero

Praktické cvičenie ku kvízu „Čo sú tóny?“

Úlohy pre žiaka:

Pomocou kriedy, tabule, klavíra, stoličky a svojho hlasu predved' a zdôvodni správnu aj nesprávnu odpoveď. Správnu odpoveď odpíš do svojho zošita.

A. Zdôvodnenie nesprávnej odpovede: *Žiak napíše kriedou na tabuľu notu a zistí, že ju nepočuje, ale vidí.*

B. Zdôvodnenie správnej odpovede: *Žiak stlačí ľubovoľný kláves na klavíri a zaspieva ľubovoľný tón na ľubovoľnú slabiku .*

C. Zdôvodnenie nesprávnej odpovede: *Žiak posunie stoličku po podlahe a zistí, že vznikne hluk.*

Pomôcky: texty aj obrázky zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač, klavír alebo keyboard, zošit, pero, tabuľa, krieda, stolička

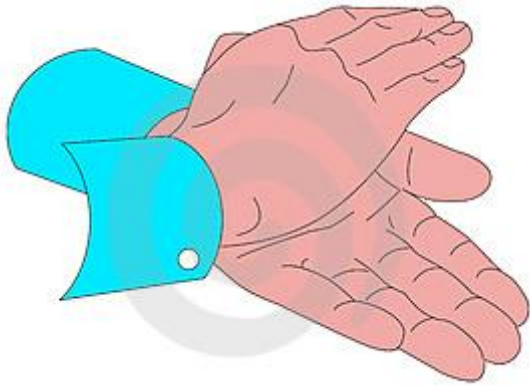
HRA NA ĽUDSKOM TELE AKO NA HUDOBNOM NÁSTROJI - prirad'ovacie cvičenia, hudobné hry

Prirad'ovacie cvičenie: Pomenovania hier na tele

Úlohy pre žiaka:

Doplň k začiatku vety (je označený číslom) koniec vety (je označený písmenom) a poznač si správne kombinácie čísel s písmenami do zošita.

1 Tlieskanie je hra na tele ...

2 Plieskanie je hra na tele ...

3 Lúskanie je hra na tele ...

4 Dupanie je hra na tele ...

5 Klopkanie je hra na tele ...

A ... rukami o nohy a označujeme ho skratkou pl.

B ... rukami o seba a označujeme ho skratkou tl.

C ... nohami o zem a označujeme ho skratkou dup.

D ... prstami (prostredníkom alebo prstenníkom) o dlaň a označujeme ho skratkou lusk.

E ... ukazovákom pravej ruky o chrbát ľavej ruky a označujeme ho skratkou klop.

Zapamätaj si! Ľudské telo môže slúžiť ako hudobný nástroj.

Poznámka: Správne priradenia sú 1B, 2A, 3D, 4C, 5E

Hudobná hra č. 1: Tlieskanie v štvordobom, trojdobom a dvojdobom metre

Úlohy pre žiaka:

a) Tlieskanie v štvordobom metre

Zatlieskaj dlaňou o dlaň (pri tleskaní si môžeš doby štyrikrát ticho počítať „prvá, druhá, tretia, štvrtá“) – štyrikrát štyri doby: tl tl tl tl / tl tl tl tl / tl tl tl tl / tl tl tl tl //

Zatlieskaj prstami o dlaň (pri tleskaní si môžeš doby štyrikrát ticho počítať „prvá, druhá, tretia, štvrtá“) – štyrikrát štyri doby: tl tl tl tl / tl tl tl tl / tl tl tl tl / tl tl tl tl //

Zatlieskaj prstami o prsty (pri tleskaní si môžeš doby štyrikrát ticho počítať „prvá, druhá, tretia, štvrtá“) – štyrikrát štyri doby: tl tl tl tl / tl tl tl tl / tl tl tl tl / tl tl tl tl //

Zatlieskaj: štyrikrát dlaňou o dlaň / štyrikrát prstami o dlaň / štyrikrát prstami o prsty /

tl tl tl tl / tl tl tl tl / tl tl tl tl //

Zapamätaj si! V štvordobom metre počítaš štyri doby.

b) Tlieskanie v trojdobom metre

Zatlieskaj dlaňou o dlaň (pri tleskaní si môžeš doby trikrát ticho počítať „prvá, druhá, tretia“)

– trikrát tri doby: tl tl tl / tl tl tl / tl tl tl //

Zatlieskaj prstami o dlaň (pri tleskaní si môžeš doby trikrát ticho počítať „prvá, druhá, tretia“)

– trikrát tri doby: tl tl tl / tl tl tl / tl tl tl //

Zatlieskaj prstami o prsty (pri tleskaní si môžeš doby trikrát ticho počítať „prvá, druhá, tretia“)

– trikrát tri: tl tl tl / tl tl tl / tl tl tl //

Zatlieskaj: trikrát dlaňou o dlaň / trikrát prstami o dlaň / trikrát prstami o prsty /

tl tl tl / tl tl tl / tl tl tl //

Zapamätaj si! V trojdobom metre počítaš tri doby.

c) Tlieskanie v dvojdobom metre

Zatlieskaj dlaňou o dlaň (pri tleskaní si môžeš doby dvakrát ticho počítať „prvá, druhá“)

– dvakrát dva doby: tl tl / tl tl //

Zatlieskaj prstami o dlaň (pri tleskaní si môžeš doby dvakrát ticho počítať „prvá, druhá“)

– dvakrát dva doby: tl tl / tl tl //

Zatlieskaj prstami o prsty (pri tleskaní si môžeš doby dvakrát ticho počítať „prvá, druhá“)

– dvakrát dva doby: tl tl / tl tl //

Zatlieskaj: dvakrát dlaňou o dlaň / dvakrát prstami o dlaň / dvakrát prstami o prsty /

tl tl / tl tl / tl tl //

Zapamätaj si! V dvojdobom metre počítaš dve doby.

Pomôcky: texty zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač

Hudobná hra č. 2: Plieskanie v štvordobom a v dvojdobom metre

Úlohy pre žiaka:

a) Plieskanie v štvordobom metre

Zaplieskaj dlaňou pravej ruky o stehno pravej nohy (podľa značky P) a ticho počítaj

štyrikrát štyri doby: PPPP / PPPP / PPPP / PPPP //

Zaplieskaj dlaňou ľavej ruky o stehno ľavej nohy (podľa značky L) a ticho počítaj

štyrikrát štyri doby: LLLL / LLLL / LLLL / LLLL //

Zaplieskaj dlaňou pravej ruky o stehno pravej nohy a súčasne dlaňou ľavej ruky o stehno ľavej nohy (podľa značky pl) a ticho počítaj

štyrikrát štyri doby: plplplpl / plplplpl / plplplpl / plplplpl //

Zaplieskaj v štvordobom metre podľa značiek P, L, pl cvičenie : PPEL / PPEL / plplplpl /

PPEL / PPEL / plplplpl / LEPP / LEPP / plplplpl / / LEPP / LEPP / plplplpl //

b) Plieskanie v dvojdobom metre

Zaplieskaj dlaňou pravej ruky o stehno pravej nohy (podľa značky P) a ticho počítaj

štyrikrát dve doby: PP / PP / PP / PP //

Zaplieskaj dlaňou ľavej ruky o stehno ľavej nohy (podľa značky L) a ticho počítaj štyrikrát

dve doby: LL / LL / LL / LL //

Zaplieskaj dlaňou pravej ruky o stehno pravej nohy a súčasne dlaňou ľavej ruky o stehno ľavej nohy (podľa značky pl) a ticho počítaj

štyrikrát dve doby: plpl / plpl / plpl / plpl //

Zaplieskaj a počítaj v dvojdobom metre podľa značiek P, L, pl cvičenie : PL / PL / plpl /

PP / LL / plpl / LP / LP / plpl / / LL / PP / plpl //

Pomôcky: texty zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač

Hudobná hra č. 3: Tlieskanie a plieskanie v trojdobom a dvojdobom metre

Úlohy pre žiaka:

a) Tlieskanie a plieskanie v trojdobom metre

Zatlieskaj dlaňou o dlaň na prvú dobu podľa značky tl, zaplieskaj dlaňou pravej ruky o stehno pravej nohy a súčasne dlaňou ľavej ruky o stehno ľavej nohy na druhú a tretiu dobu podľa značky pl (doby si ticho počítaj „prvá, druhá, tretia“) desaťkrát: tlplpl / tlplpl / tlplpl / tlplpl / tlplpl / tlplpl / tlplpl / tlplpl / tlplpl //

Tlieskaj a plieskaj v trojdobé metrum / tlplpl / podľa melódie piesne v trojdobom metre (napríklad A od Prešova), ktorú zahrá pán učiteľ na klavíri. Ak to zvládneš, môžeš súčasne aj spievať.

Zapamätaj si! V trojdobom metre tieskaš vždy na prvú dobu, lebo je prízvukná.

b) Tlieskanie a plieskanie v dvojdobom metre

Zatlieskaj dlaňou o dlaň na prvú dobu podľa značky tl, zaplieskaj dlaňou pravej ruky o stehno pravej nohy a súčasne dlaňou ľavej ruky o stehno ľavej nohy na druhú dobu podľa značky pl (doby si ticho počítaj „prvá, druhá“) desaťkrát: tlpl / tlpl / tlpl / tlpl / tlpl / tlpl / tlpl / tlpl / tlpl //

Tlieskaj a plieskaj v dvojdobé metrum / tlpl / podľa melódie piesne v dvojdobom metre (napríklad Maličká som), ktorú zahrá pán učiteľ na klavíri. Ak to zvládneš, môžeš súčasne aj spievať.

Zapamätaj si! V dvojdobom metre tieskaš vždy na prvú dobu, lebo je prízvukná.

Pomôcky: texty zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač

Hudobná hra č. 4: Lúskanie v štvordobom metre

Úlohy pre žiaka:

a) Plieskanie v štvordobom metre

Lúskaj prostredníkom pravej ruky o dlaň pravej ruky (podľa značky P) a ticho počítaj štyrikrát štyri doby: PPPP / PPPP / PPPP / PPPP //

Lúskaj prostredníkom ľavej ruky o dľaň ľavej ruky (podľa značky Ľ) a ticho počítaj
štyrikrát štyri doby: ĽĽĽĽ / ĽĽĽĽ / ĽĽĽĽ / ĽĽĽĽ //

Lúskaj prostredníkom pravej ruky o dľaň pravej ruky a súčasne lúskaj prostredníkom ľavej ruky o dľaň ľavej ruky (podľa značky lusk) a ticho počítaj

štyrikrát štyri doby: lusk, lusk, lusk, lusk / lusk, lusk, lusk, lusk / lusk, lusk, lusk, lusk /
lusk, lusk, lusk, lusk //

Lúskaj v štvordobom metre podľa značiek P, Ľ, lusk cvičenie : PPĽĽ / PPĽĽ / lusk, lusk,
lusk, lusk / PPĽĽ / PPĽĽ / lusk, lusk, lusk, lusk / ĽĽPP / ĽĽPP / lusk, lusk, lusk, lusk / /
ĽĽPP / ĽĽPP / lusk, lusk, lusk, lusk //

Hudobná hra č. 5: Tlieskanie, plieskanie a lúskanie v štvordobom metre

Úlohy pre žiaka:

Zatlieskaj (dľaňou o dľaň) na prvú dobu podľa značky tl, zaplieskaj (dľaňou pravej ruky o stehno pravej nohy a súčasne dľaňou ľavej ruky o stehno ľavej nohy) na druhú dobu podľa značky pl, lúskni pravou rukou na tretiu dobu podľa značky lusk, zaplieskaj na štvrtú dobu podľa značky pl (doby si ticho počítaj „prvá, druhá, tretia, štvrtá“) desaťkrát: tl pl lusk pl /
tl pl lusk pl / tl pl lusk pl / tl pl lusk pl / tl pl lusk pl / tl pl lusk pl / tl pl lusk pl /
tl pl lusk pl / tl pl lusk pl //

Tlieskaj, plieskaj a lúskaj v štvordobé metrum / tl pl lusk pl / podľa melódie piesne
v štvordobom metre (napríklad Kopala studienku), ktorú zahrá pán učiteľ na klavíri. Ak to
zvládneš, môžeš súčasne aj spievať.

Zapamätaj si! V štvordobom metre tlieškaš vždy na prvú dobu, lebo je prízvukná.
Lúskaním na tretej dobe vyjadruješ vedľajší prízvuk.

Pomôcky: texty zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač

Hudobná hra č. 6: Plieskanie a tliekanie štvordobého metra v populárnej hudbe

Úlohy pre žiaka:

Zaplieskaj oboma rukami na prvú dobu podľa značky pl, zatlieskaj na druhú dobu podľa
značky tl, zaplieskaj oboma rukami na tretiu dobu podľa značky pl, zatlieskaj na štvrtú dobu
podľa značky tl (doby si ticho počítaj „prvá, druhá, tretia, štvrtá“) desaťkrát: pl tl pl tl / pl

tl pl tl / pl tl pl tl / pl tl pl tl / pl tl pl tl / pl tl pl tl / pl tl pl tl / pl tl pl tl / pl
tl pl tl //

Plieskaj a tleskaj a štvordobé metrum / pl tl pl tl / podľa melódie piesne v štvordobom
metre (napríklad Úsmev) podľa hudobnej videoprodukcie cez you tube.

Vyhľadaj na you tube svoju obľúbenú pesničku a skús zahrať hrou na tele štvordobé metrum.

Zapamätaj si! V populárnej hudbe (najmä v rocku) sú prízvuky na druhej a štvrtej dobe,
teda opačne ako v hudbe klasickej alebo ľudovej.

Pomôcky: texty zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač, počítač s internetovým
pripojením

Hudobná hra č. 7: Klopkanie rytmu ukazovákom pravej ruky o chrbát ľavej ruky

Úlohy pre žiaka:

Čítaj nahlas citoslovcia a zároveň podľa nich klopkej ich rytmus ukazovákom pravej ruky
o chrbát ľavej ruky:

a) cvičenie na dlhšie klopanie

klop klop klop klop / klop klop klop klop / klop klop klop klop / klop klop klop klop //

b) cvičenie na kratšie klopanie

klopi klopi klopi klopi / klopi klopi klopi klopi / klopi klopi klopi klopi /

klopi klopi klopi klopi //

c) cvičenie na striedanie dlhšieho a kratšieho klopania

klop klop klopi klopi / klop klop klopi klopi / klop klop klopi klop / klop klop klopi klop /

klop klopi klop klop / klop klopi klop klop / klopi klopi klop klop / klopi klopi klop klop //

Zapamätaj si! Pri klopkaní prstom o dlaň nevzniká zvuk. Zvuk vzniká napríklad pri klopkaní
dlaňou o rameno.

Pomôcky: texty zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač

Kvíz: „Ktorý hudobný nástroj vydáva zvuk ako klopanie?“

Úlohy pre žiaka:

Prečítaj si pozorne kvízovú otázku, vyskúšaj si všetky tri hudobné nástroje a prihlás sa, ak poznáš správnu odpoveď.

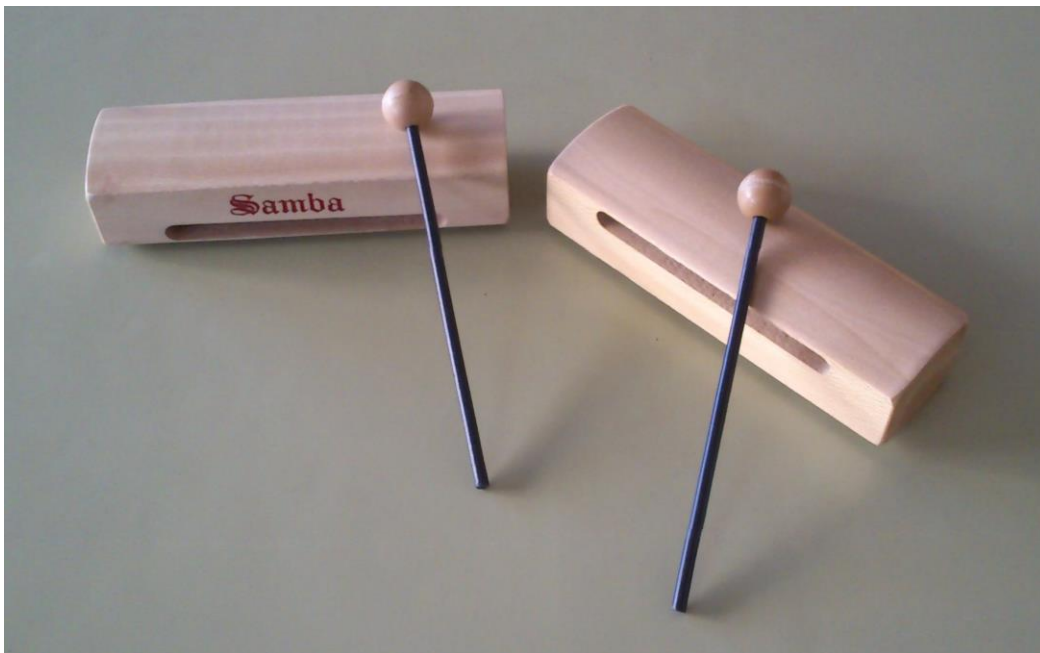
A činel

B triangel

C drevený blok

Pouč sa: Drevený blok – informácie o hudobnom nástroji a spôsobe hry na ňom

Úlohy pre žiaka: Prečítaj si o drevenom bloku, pozri si obrázky a video

Drevený blok (woodblock) sa vyrába vo viacerých veľkostiach a je celý z dreva. Drevený blok držíme v uvoľnenej dlani ľavej ruky a jemne udierame tvrdou paličkou na okraj vrchnej zaoblenej dosky blízko k štrbine. Drevený blok má väčšinou tvar kvádra ale môže mať aj iný tvar napríklad trubicovitý. Existujú aj súbavy drevených blokov na špeciálnych stojanoch.

Pomôcky: texty a obrázky zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač, hudobná videoprodukcia

Hudobná hra č. 8: Hra rytmu na drevenom bloku

Úlohy pre žiaka: Zahraj na drevenom bloku cvičenia, ktoré si skúšal pomocou citosloviec a hry na tele

a) cvičenie na dlhšie klopanie

klop klop klop klop / klop klop klop klop / klop klop klop klop / klop klop klop klop //

b) cvičenie na kratšie klopanie

klopi klopi klopi klopi / klopi klopi klopi klopi / klopi klopi klopi klopi /

klopi klopi klopi klopi //

c) cvičenie na striedanie dlhšieho a kratšieho klopania

klop klop klopi klopi / klop klop klopi klopi / klop klop klopi klop / klop klop klopi klop /

klop klopi klop klop / klop klopi klop klop / klopi klopi klop klop / klopi klopi klop klop //

Pomôcky: texty zobrazované cez dataprojektor pripojený na počítač, drevený blok

LITERATÚRA

<http://www.polyvore.com/cgi/img-thing?.out=jpg&size=l&tid=21732453>

http://www.delivery.superstock.com/WI/223/1538/PreviewComp/SuperStock_1538R-51928.jpg

<http://www.polyvore.com/cgi/img-thing?.out=jpg&size=l&tid=23981184>

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/89/Quarter_note_run.png

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8e/Mans_Z_singing.jpg

http://news.bbcimg.co.uk/media/images/63552000/jpg/_63552450_pianist.jpg

http://www.adam.cz/img/200505101501_Kapela.jpg

<http://crispysmokedweb.com/wp-content/uploads/2014/03/Bristol-Metropolitan-Orchestra.jpg>

<http://virginalinex.com/vlwordpress/wp-content/uploads/2014/03/hammer1.jpg>

<http://www.bosch-eshop.sk/images/catalog-fullsize/60/7/vrtacka-gbm-10-re.jpg>

<http://www.i2clipart.com/cliparts/0/4/2/5/clipart-vintage-race-car-512x512-0425.png>

<http://program.autiste.cz/images/aplikace/nakupovani/obchody/domaci-potreby/350x350/pracka.png>

<http://www.audioworks.cz/4820-large/goldon-rucni-cinel-25cm-s-palickou-mosazne-34130.jpg>

http://www.erhard-sport.de/out/basic/3/pictures/z1/79809_z1.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a1/Dos_bloques.JPG

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/63/TublarWoodBlock.jpg/240px-TublarWoodBlock.jpg>

http://thumbs.dreamstime.com/thumb_292/1216736213Ax2Oxb.jpg